

**KO'P QAVATLI UYLARDA YASHAYDIGAN AHOLINI FAVQULODDA
VAZIYATLAR XAVFI SODIR BO'LGANDA KO'CHIRISH
TADBIRLARINI TASHKIL ETISH.**

**Xodjayev Abdug'ani Atamirzayevich Namangan favqulodda vaziyatlar
boshqarmasi Hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazi katta o'qituvchisi**

Annotatsiya; Yong'in omillari ta'sir qilish ehtimoli mavjud bo'lgan hududdan
odamlarni majburiy ko'chirish jarayoni o'rganish.

Kalit so'zlar; xavf, evakuatsiya, yong'in, portlash,

**ORGANIZATION OF MEASURES TO RELOCATE RESIDENTS LIVING
IN MULTI-STOREY BUILDINGS IN CASE OF EMERGENCIES.**

**Khodzhayev Abdugani Atamirzayevich Namangan emergency department,
senior teacher of the life activity safety training center**

Abstract; Study of the process of forced evacuation of people from the area where
there is a possibility of fire factors.

Key words; danger, evacuation, fire, explosion,

Odamlarni evakuatsiya qilish - bu xavfli yong'in omillari ta'sir qilish
ehtimoli mavjud bo'lgan hududdan odamlarni majburiy ko'chirish jarayoni.

Evakuatsiya chiqish - yong'in sodir bo'lganda xavfsiz hududga olib
boradigan chiqish.

Qochish yo'li - favqulodda chiqish joyiga olib boradigan odamlarni
evakuatsiya qilishning xavfsiz usuli.

Qochish yo'llari binolarning binolaridagi barcha odamlarni evakuatsiya chiqishlari orqali xavfsiz evakuatsiya qilishni ta'minlashi kerak.

Chiqish evakuatsiya hisoblanadi, agar u olib keladi:

- birinchi qavatning binolaridan to'g'ridan-to'g'ri tashqarida yoki yo'lak orqali, vestibyl (foye), yo'lak va vestibyl (foye) orqali, zinapoyadan, yo'lak va zinapoyadan;
- har qanday qavatning binolaridan (birinchi qavatdan tashqari) to'g'ridan-to'g'ri zinapoyaga yoki tashqi ochiq zinapoyaga, to'g'ridan-to'g'ri zinapoyaga yoki tashqi ochiq zinapoyaga chiqish imkoniyati bo'lgan zalga (foye);
- xuddi shu qavatdagi qo'shni xonaga, agar u yuqorida ko'rsatilgan chiqishlarga ega bo'lsa va xonaning o'zi yong'in va portlash xavfi bo'yicha A yoki B toifali texnologik jarayonlarga ega bo'lgan ombor yoki ishlab chiqarish xonasi bo'lmasa.

Agar ularning teshiklarida toymasin va ko'taruvchi eshiklar va eshiklar, temir yo'l harakatlanuvchi tarkibi uchun eshiklar, aylanma eshiklar va turniketlar o'rnatilgan bo'lsa, chiqish joylari evakuatsiya qilinishi mumkin emas.

Binodagi har qanday xonada, qoida tariqasida, kamida ikkita favqulodda chiqish joyi bo'lishi kerak. Ushbu qoidadan yagona istisno (ya'ni, ular faqat bitta favqulodda chiqish joyiga ega bo'lishi mumkin) quyidagi binolardir:

- maktabgacha ta'lim muassasalari, qariyalar va nogironlar uylari, shifoxonalar, maktab-internatlar yotoqxonalari va bolalar muassasalari binolarida bir vaqtning o'zida 10 yoki undan kam odam bo'lishi uchun binolar;
- podvalda va podvalda bir vaqtning o'zida 15 yoki undan kam odam yashashi uchun binolar;
- yong'in va portlash xavfi bo'yicha A yoki B toifali texnologik jarayonlarga ega bo'lgan ombor yoki ishlab chiqarish binolari, eng ko'p smenadagi xodimlar soni 5 kishi yoki undan kam bo'lgan, S toifasi eng ko'p smenada 25 kishi yoki kamroq yoki ularning maydoni 1000 m² dan kam ;
- bir vaqtning o'zida 50 yoki undan kam odam bo'lgan boshqa maqsadlardagi binolar.

Binolarning qavatlaridan evakuatsiya chiqishlari soni, agar ular kamida ikkita evakuatsiya chiqishlari bo'lgan binolarni o'z ichiga olgan bo'lsa, kamida ikkita

bo'lishi kerak. Ba'zi binolar, hatto qavatlarida bitta favqulodda chiqish joyi bo'lishi mumkin bo'lgan xonalar mavjud bo'lsa ham, ikkita (yoki undan ko'p) avariya chiqishlari bo'lishi kerak.

Bunday binolarga quyidagilar kiradi: maktabgacha ta'lim muassasalari binolari, qariyalar va nogironlar uylari, shifoxonalar, maktab-internatlar yotoqxonolari va bolalar muassasalari; maktablar, maktabdan tashqari va o'rta maxsus ta'lim muassasalari, kasb-hunar maktablari, oliy o'quv yurtlari va malaka oshirish muassasalari binolari; stantsiya binolari.

Shuningdek, mehmonxonalar, yotoqxonalar binolari kiradi; sanatoriylar, dam olish uylari, lagerlar, motellar va pansionatlar yotoqxonolari binolari; maishiy xizmat ko'rsatish korxonalarini, davlat muassasalari, loyihalash, axborot, tahririyat, nashriyot, ilmiy-tadqiqot tashkilotlari, banklar va idoralar binolari.

Turar-joy binolari (odatda) bitta favqulodda chiqish joyiga ega bo'lishi mumkin. Ammo agar qavatdagi kvartiralarining umumiy maydoni (qismning qavatida) 500 m² dan ortiq bo'lsa, bunday uyning har bir qavatida kamida ikkita favqulodda chiqish joyi bo'lishi kerak.

Barcha holatlarda kamida ikkita evakuatsiya chiqishlarida 300 m² dan ortiq yoki bir vaqtning o'zida 15 dan ortiq odam bo'lgan yerto'la va podvallar bo'lishi kerak.

Binodan evakuatsiya chiqishlari soni kamida ushbu binoning har qanday qavatidagi evakuatsiya chiqishlari soniga teng bo'lishi kerak..

Evakuatsiya marshrutlari uchun yongin xavfsizligi talablari

Evakuatsiya yo'llaridagi binolar va inshootlarda talablarga muvofiq favqulodda yoritish ta'minlanishi kerak.

Yong'inga chidamliligining barcha darajalari va konstruktiv yong'in xavfi sinfidagi binolarda, yong'inga chidamliligi V darajali binolar va C3 toifali binolar bundan mustasno, yong'in xavfi yuqori bo'lgan materiallardan foydalanishga yo'l qo'yilmaydi:

G1, V1, D2, T2 - devorlar, shiftlarni tugatish va lobbi, zinapoyalar, lift lobbilarida to'xtatilgan shiftlarni to'ldirish uchun;

G2, V2, D3, T3 yoki G2, V3, D2, T2 - umumiy koridorlar, zallar va foyelarda devorlar, shiftlarni tugatish va to'xtatilgan shiftlarni to'ldirish uchun;

G2, RP2, D2, T2 - lobbilarda, zinapoyalarda, lift lobbilarida pol qoplamalari uchun;

B2, RP2, D3, T2 - umumiy koridorlar, zallar va foyelarda pol qoplamalari uchun.

Xonalarda va qochish yo'llarida to'xtatilgan ship ramkalari yonmaydigan materiallardan tayyorlanishi kerak.

Evakuatsiya yo'llaridagi koridorlarda devorlar tekisligidan 2 m dan kam balandlikda chiqadigan asbob-uskunalarini, gaz quvurlari va yonuvchi suyuqliklar bo'lgan quvurlarni, shuningdek, shkaflardan tashqari o'rnatilgan shkaflarni joylashtirishga yo'l qo'yilmaydi. aloqa va yong'in gidrantlari uchun.

Uzunligi 60 m dan ortiq bo'lgan yo'laklarni 2-toifa yong'inga qarshi qismlarga bo'lish kerak.

Eshiklar xonalardan koridorlarga ochilganda, koridorning kengligi evakuatsiya yo'lining kengligi sifatida qabul qilinishi kerak, qisqartiriladi:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining 1999 yil 20 avgustdagi "Aholini va hududlarni tabiiy hamda texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonuni.

2. O'zbekiston Respublikasining 2008 yil 26 dekabrda "Qutqaruv xizmati va qutqaruvchi maqomi to'g'risida"gi Qonuni.

3. Abidova F.A., Abidov A.B. "Kuchli ta'sir etuvchi zaharli moddalarning xususiyatlari". - O'zR FVV FMI: 2013 y. – 530 b.

4. Boymirzaev A. "Hayot xavfsizligi va birinchi tibbiy yordam". - T: "Zilol buloq". 2019 y. - 396 b.

5. Gazinazarova S., YUldoshev O. “Avariya qutqaruv ishlari, o‘quv qo‘llanma”. - Toshkent irrigatsiya va melioratsiya instituti: 2013 y. - 160 b.